

Datum: 03. svibnja 2021. godine

Redni broj sata: **XX**

Glazba baroka

a) Video-prilog „NOTICA EP4 BAROK 1“ (15 min); Izvor: YouTube

Prilog HRT-a počinje prikazivanjem nekoliko prepoznatljivih baroknih detalja: odjeće, obuće, pokrivala za glavu, muzičkih instrumenata, plesa i glazbe. Barok je stilsko razdoblje umjetnosti, pun ukrasa i kontrasta, kićen i dinamičan, sjajan i raskošan. Obuhvaća 17. i dio 18. st. Riječ „barok“ potječe od portugalskog „barocco“ – nepravilno zrno bisera. Glazbeni barok počinje krajem 16. st. u Italiji. Traje od 1600.-1750.g. Na početku se vokalna djela moteti i madrigali prerađuju u instrumentalne izvedbe te nastaju prve instrumentalne vrste glazbe: koncert, suite i sonata. Popularna glazbala su: barokna violina, blok-flauta i čembalo. U vrijeme baroka nastaje opera. Prvu operu „Dafne“, skladao je Jacopo Peri. Operne predstave su se u početku izvodile na dvorovima. Široj publici postaju dostupne s otvaranjem javnih opernih kazališta. Prvo je izgrađeno u Veneciji 1637.g. Žene su mogle postati samo operne pjevačice. Pojavljuje se i novi način skladanja, tj. solističko pjevanje uz instrumentalnu pratnju koje nazivamo barokna monodija. Naš Vinko Komnen, dominikanac, objavljuje svoja tri madrigala pod imenom *Vaghe ninfe*. Talijanski skladatelj Claudio Monteverdi 1607.g. sklada prvu operu „Orfej“ u kojoj daje mnogo veću važnost melodiji od svojih prethodnika. Monteverdi je zaslužan i za promjene u orkestru. Središnje mjesto dobivaju violine udružene s čembalom. Kornet (mali rog), puhački instrument od drveta, ljevastog oblika bio je vrlo cijenjen u razdoblju ranog baroka kao pratnja sopranima. Talijan Girolamo Frescobaldi svojim skladbama za orgulje utječe na kasnije barokne skladatelje, osobito na Johanna Sebastiana Bacha (1685.-1750.) U baroku cvjeta i znanost. Značajni su engleski filozof Francis Bacon i francuski filozof i matematičar René Descartes. Njemački matematičar i astronom Johannes Kepler otkriva da je putanja Zemlje oko Sunca elipsoidna. Izumljeni je dalekozor, grade se zvjezdarnice, izlaze prve novine, uvedena je pošta, napravljen prvi globus. Najvažniji slikar ranog baroka bio je Talijan Caravaggio (tehnika svijetlo-tamnih kontrasta). Njegova slika „Pozivanje sv. Mateja“ je prva barokna slika. Engleski moreplovac Henry Hudson 1609.g. dolazi na obale Sj. Amerike gdje osniva grad Novi Amsterdam koji nakon 35 godina dobiva ime New York. Rijeka Hudson u New Yorku nosi ime po njemu. Važno arhitektonsko djelo je kolonada na Trgu sv. Petra u Vatikanu umjetnika Berninija. Fontana di Trevi u Rimu je primjer barokne arhitekture. Projektirao ju je Nicola Salvi. U Hrvatskoj je primjer barokne arhitekture crkva sv. Katarine u Zagrebu i barokni grad Varaždin. Rani hrvatski barokni skladatelji su Vinko Jelić i Ivan Lukačić. Barokna moda kod žena uključuje široku slojevitou haljinu s bogatim rukavima i korzet, a muška strukirani kaput, cipele s potpeticama i dugačke vlasulje. U plesu dolazi do razvoja plesne suite i solo plesova.

U video prilogu je prikazan dio skladbe „Waghe ninfe“, glazbeni broj s instrumentom kornet i jedna plesna barokna točka. Prilog je bio poticajan i poučan.

b) Video-prilog „Bajkovita Hrvatska: Crkva sv. Katarine - Zagreb“ (6 min); Izvor: YouTube

Crkvu sv. Katarine u Zagrebu su sagradili isusovci između 1620. i 1632.g. Crkva je posvećena i stavljena u upotrebu 1632.g.

Znamenitosti:

- pročelje (iz 1881.g.)
- štuka dekoracije - svodovi i zidovi (iz 1732.g.) – djelatnici Hermanna Bolléa (znameniti austrijski arhitekt)
- slika „Sveta Katarina među aleksandrijskim filozofima“ - djelo ljubljanskog slikara Kristofora Andrije Jelovška
- barokna propovjedaonica (iz 1690.g.) – dar zagrebačkog nadbiskupa Aleksandra Mikulića
- mramorni oltar u kapeli Ignacija Loyolskog – djelo talijanskog baroknog kipara Francesco Robbe iz 1730.g.
- kapela Duha Svetoga – iz 1670.g.
- kapela sv. Apolonije – iz 1670.g.
- kapela sv. Barbare
- kapela sv. Dionizija – slika sv. Dionizija – djelo hrv. slikara Bernarda Bobića (17. st.)
- kapela Franje Borgija – iz 1680.g.

c) Video-prilog „A Brief History of Bach“ (15 min); Izvor: YouTube

Johann Sebastian Bach se rodio u njemačkoj muzičkoj obitelji 21.03.1685. Jedan je od najvećih baroknih skladatelja i skladatelja uopće. Bio je najmlađi od osmero djece. Bach je bio vrlo discipliniran, metodičan i spreman na učenje. Pored toga, bio je i talentiran. Prvi posao kao dječak dobiva u crkvi. Bio je dobro plaćen. Svira na orguljama u mnogim gradovima Njemačke. S 23 godine se ženi svojom rođakinjom Mariom Barbarom i u to vrijeme ima unosan posao orguljaša. 1714.g. je promoviran u „šefa glazbe“. Nakon samo godine dana u Mühlhausenu, 1708. godine, napušta i taj posao. U Köthen razdoblju (1717.-23.g) sklada nereligioznu glazbu, svjetovne kantate, suite za orkestar i Brandeburški koncert. 1720.g Bachu iznenada umire supruga. Nakon godinu dana se ženi mnogo mlađom Annom Magdalenom, talentiranom sopranisticom. Imali su 13 djece, 20 ukupno s djecom s bivšom suprugom. Godine 1723. Bach prelazi u Leipzig, gdje je imenovan kantorom u luteranskoj crkvi sv. Tome i gradskim glazbenim direktorom. Na tim je službama ostao do kraja života. Uz poučavanje učenika, imao je zadaću svakog tjedna skladati kantatu, koja bi se izvodila nedjeljom i bila vezana uz biblijska čitanja. Skladao je toliko glazbe koliko bi stalo na 150 pop albuma. Napisao je i poznatu misu u b-molu. Kasnije je oslijepio. Umro je 28.07.1750.g., a pokopan u Crkvi sv. Tome u Leipzigu.

d) Video-prilog „Air - Johann Sebastian Bach“ (5:38 min); Izvor: YouTube

Suite for Orchestra No. 3 in D Major, BWV 1068: II. Air. Melodija je smirujuća, bogata tonovima. Poziva na razmišljanja i priziva različita sjećanja i sjetne emocije. U odnosu na renesansna djela je bogatija i slušljivija. Melodija teče neprekinuto. Prijelazi u glasnoći su postepeni. Renesansna glazba mi je zvučala glasno i jednolično. Ova je čista suprotnost. Nakon slušanja ću vjerojatno potražiti još neke Bachove izvedbe i poslušati ih.

PRIREDILA:

Aneta Kunac, 1. E